

Розвиток національної системи освіти тісно пов'язаний із перспективою впровадження компетентнісного підходу у навчально-виховний процес. Численні теоретичні розвідки засвідчують можливість формування уявлень про компетентнісний підхід та компетентність як загальну здатність та інтегрований результат навчання. Процес переведення цих уявлень у практичну площину зумовлює необхідність адекватного управлінського супроводу впровадження компетентнісного підходу.

Я. Кодлюк зазначає, що розбудова системи освіти на компетентнісно орієнтованій основі зумовлена декількома чинниками: по-перше, переходом світової спільноти до інформаційного суспільства. У цих умовах пріоритетним виступає не просте накопичення знань та предметних умінь і навичок (мета так званої «знаннєвої педагогіки»), а формування вміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання упродовж життя, – вважається, що ці новоутворення стають визначальною сферою професійної діяльності людини; по-друге, особистісно орієнтований навчально-виховний процес як оновлена парадигма освіти передбачає визнання особистості суб'єктом цього процесу, носієм двох груп якостей – уміння навчатися та бажання вчитися, що можливе за умови, з одного боку, опанування продуктивними (загальнонавчальними) вміннями і навичками та розгорнутою рефлексією, а з другого, – сформованості позитивного емоційно-ціннісного ставлення як до процесу діяльності, так і до її результату; по-третє, актуалізується проблема надання молодій людині елементарних можливостей інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці [3, с. 10-13].

Варто підкреслити, що сьогодні компетентнісному підходу в освіті приділяють належну увагу, оскільки про компетентності педагогічна громадськість заговорила у зв'язку з модернізацією освіти, а результати професійної підготовки фахівців оцінюються через сукупність певних компетенцій, які формуються, актуалізуються й активізуються в діяльності.

Компетентнісний підхід виступає як основний цілепоказник в освіті, а компетенція і компетентність стверджуються як нові цільові категорії, що означають перехід професійної освіти від предметноцентричної орієнтації освітнього процесу до його спрямованості на особистість.

Д. Іванов, К. Митрофанов, І. Соколова доводять, що компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах освіти, не замінюючи традиційну для вітчизняної освіти систему «знання, уміння, навички», а створюючи передумови для наближення результатів освіти до потреб ринку праці, подальшого розвитку освітніх технологій та системи освіти.

І. Загашев вбачає сутність компетентнісного підходу у цілеспрямованому розвитку системи характеристик, які уможливають ефективне вирішення професійних завдань працівником [1, с. 25]. Компетентнісний підхід, за визначенням О. Пометун, – це підхід, що акцентує увагу на результатах освіти, які вважаються вагомими за межами системи освіти, висуває на перше місце не інформованість людини, а її вміння розв'язувати практичні проблеми [5, с. 6].

На думку О. Овчарук, у підготовці фахівців компетентнісний підхід передбачає не просту передачу знань та вмінь від викладача до студента, а формування в майбутніх випускників професійної педагогічної компетентності [4, с. 56]. Компетентнісний підхід вимагає від організатора навчального процесу застосування такої методики навчання, яка забезпечувала б студента не лише знаннями, уміннями та навичками, але й певним досвідом професійної діяльності, прищеплювала б упевненість у своїх силах та готовність брати на себе відповідальність.

Вагомий внесок у розробку компетентнісного підходу до професійної підготовки вчителя здійснив П. Каптерев. Він поділив всі якості особистості педагога на об'єктивні (міра знання вчителем свого предмета, міра володіння методологією науки і глибина його наукових знань, володіння загальними дидактичними і методологічними принципами, здатність проникати і комплексно сприймати особливості дитячої психології) і суб'єктивні (педагогічний талант, творчість тощо) [2, с. 154-158].

Таким чином, ідея компетентнісного підходу – одна із відповідей на запитання, який результат освіти необхідний особистості і сучасному суспільству. У процесі розв'язання цього завдання вирішується проблема формування професійної компетентності фахівців, що передбачає посилення практичної спрямованості освіти та збереження її фундаментальності.

Література:

1. Загашев И. Критическое мышление : технология развития / И. Загашев, С. Заир-Бек. – СПб. : Альянс-Дельта, 2004. – 428 с.
2. Каптерев П. Ф. Избранные педагогические сочинения / Петр Федорович Каптерев ; под ред. А. М. Арсеньева. – М. : Педагогика, 1982. – 704 с.
3. Кодлюк Я. П. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх педагогів як пріоритет модернізації вищої освіти України / Я. П. Кодлюк // Професійні компетенції та компетентності вчителя : матер. регіон. науково-практ. семінару, (Тернопіль, 28-29 листопада 2006 р.). – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – С. 10-13.
4. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. В. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні : рекомендації з освітньої політики. – К. : «К.І.С.», 2003. – 296 с.
5. Пометун О. І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів : презентація на нараді Центру тестових технологій 19.10.04 / О. І. Пометун. – К., 2004. – 10 с.